

6.7.2018

Gž.br.6565/17

U IME CRNE GORE

VIŠI SUD U PODGORICI, kao drugostepeni u vijeću sastavljenom od sudija Nenada Otaševića kao predsjednika vijeća, Aleksandra Stojanovića i Mirjane Vlahović kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca Tufika Softića iz Berana, Ulica Miljana Vukova 23/A, kojeg zastupa punomoćnik Dalibor Tomović, advokat iz Podgorice, protiv tužene Države Crne Gore, koju zastupa Zaštitnik imovinsko pravnih interesa Crne Gore, a njega Slavica Laković, Zamjenik Zaštitnika imovinsko pravnih interesa Crne Gore, radi naknade nematerijalne štete, vrijednost predmeta spora 100.000,00 eura, odlučujući o žalbama parničnih stranaka, podnijetim protiv presude Osnovnog suda u Podgorici P.br.6930/16 od 20.10.2017. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 08.06.2018. godine, donio je

P R E S U D U

PREINAČAVA SE presuda Osnovnog suda u Podgorici P.br.6930/16 od 20.10.2017. godine, u dijelu izreke pod stavom drugim i izriče:

Djelimično se usvaja tužbeni zahtjev pa se obavezuje tužena da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete po osnovu pretrpljenih i budućih duševnih bolova zbog povrede prava ličnosti tužioca (ljudskih prava iz člana 2 i 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima i člana 28 stav 1, 2 i 3 Ustava Crne Gore) usled nedjelotvorne istrage i na ime pretrpljenog i budućeg straha zbog opasnosti od ponovnog pokušaja lišenja života, isplati ukupan iznos od 12.000,00 eura sa zakonskom zateznom kamatom od 20.09.2017. godine do isplate, u roku od 15 dana od dana donošenja ove odluke, pod prijetnjom izvršenja.

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev u dijelu kojim je traženo da se obaveže tužena da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete, mimo dosuđenog, isplati iznos od još 88.000,00 eura, sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Obavezuje se tužena da naknadi tužiocu troškove postupka u iznosu od 461,36 eura u roku od 15 dana od dana donošenja ove odluke, pod prijetnjom izvršenja.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Podgorici P.br.6930/16 od 20.10.2017. godine, odlučeno je:

DJELIMIČNO SE USVAJA tužbeni zahtjev, pa se obavezuje tužena da tužiocu po osnovu naknade nematerijalne štete na ime pretrpljenih i budućih duševnih bolove zbog povrede prava ličnosti tužioca (ljudskih prava iz čl. 2 i 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima i čl.28 st.1,2 i 3 Ustava Crne Gore) usled nedjelotvorne istrage i na ime pretrpljenog i budućeg straha zbog opasnosti od ponovnog pokušaja lišenja

života, isplati ukupan iznos od 7.000,00 eura, sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja pa do konačne isplate, u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

ODBIJA SE tužbeni zahtjev u dijelu kojim je traženo da se obaveže tužena da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete, mimo dosuđenog, isplati iznos od još 93.000,00 eura, kao neosnovan.

OBAVEZUJU SE tužena da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u ukupnom iznosu od 138,95 eura, sve u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Protiv prvostepene presude u stavu II i III žalbu i dopunu žalbe je blagovremeno podnio tužilac zbog pogrešne primjene materijalnog prava. U žalbi je navedeno da, uvažavajući pravo na slobodnu sudijsku ocjenu u pogledu odmjeravanja visine iznosa nematerijalne štete, tužilac smatra da je sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odbio dio tužbenog zahtjeva imajući u vidu pravne standarde Evropskog suda za ljudska prava u ovim slučajevima, pozivajući se na praksu toga suda (Skendžić i Krznarić protiv Hrvatske, Jularić protiv Hrvatske, Dink protiv Turske, Hhuseynova protiv Azerbejdžana, Gongadze protiv Ukrajine, Adali protiv Turske, Kulc protiv Turske, Mehdiyev protiv Azerbejdžana, Uzeyir Jafarov protiv Azerbejdžana, Najafil protiv Azerbejdžana). Navedeno je da je povreda prava ličnosti tužioca iz člana 2 i 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima i člana 28 stav 1, 2 i 3 Ustava Crne Gore, koja je utvrđena presudom, a imajući u vidu okolnosti slučaja i činjenicu da je kršenje prava tužioca proizvelo trajne i nepopravljive posledice, uz pravilnu primjenu materijalnog prava upućivala na usvajanje tužbenog zahtjeva. Predložio je da se preinači presuda i usvoji tužbeni zahtjev sa pripadajućim troškovima postupka.

Odgovor na žalbu nije dostavljen.

Protiv navedene presude u stavu I i III žalbu je blagovremeno podnijela tužena zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. U žalbi je navedeno da sud, iako se poziva na sudsku praksu, da ne treba svaka istraga da bude nužno uspješna, gubi iz vida da ona treba u principu da bude takva da može da dovede do utvrđivanja činjenica predmeta, iako se ispostavi da su navodi tačni, da dovede do identifikovanja i kažnjavanja odgovornih (Mikheyev protiv Rusije), te da u ovoj parnici sud daje ocjenu kvalifikacije rada državnog tužilaštva, cijeneći da je u njihovim radnjama bilo propusta i nesavjesnosti koji su doveli do povrede prava ličnosti tužioca, gubeći iz vida da je ovdje tužilac u tim postupcima imao status oštećenog, da je postupak vođen pred VDT Bijelo Polje i obustavljen jer po stavu tužilaštva nijesu postojali dokazi da bi proizlazila osnovana sumnja da su okrivljeni obuhvaćeni u tom postupku učinili krivično djelo. Nadalje, navedeno je da je Naredba o obustavi istrage dostavljena advokatu oštećenog, da je oštećeni i ranije po zahtjevu izvršio uvid i kopiranje spisa, u kojem pravcu sud nije dao jasne razloge, da je tužilaštvo, shodno odredbi člana 134 Ustava Crne Gore, ustrojeno kao jedinstven i samostalan državni organ, koja nezavisnost i samostalnost nije apsolutna, s obzirom da je Zakonom o državnom tužilaštvu uređena pravila vršenja od strane nadležnih organa zakonitosti njihovog rada, što po mišljenju tužene isključuje da sud u građanskim postupcima preispituje rad i postupanje državnog tužioca, u kojem pravcu pogrešno tumači presudu

Evropskog suda za ljudska prava. Konačno, navedeno je da je odluka kontradiktorna nalazu vještaka medicinske struke, koji konstatuje da pretrpljeni strah nije ostavio trajne posledice na psihički život tužioca, što je u kontekstu navedenih okolnosti i okolnosti koje je cijenio sud uslovilo da je nematerijalna šteta previsoko dosuđena. Predloženo je da se preinači presuda u stavu I i III u skladu sa navodima tužene.

U odgovoru na žalbu tužilac je osporio njene navode i predložio da se odbije kao neosnovana.

Ispitujući pobijanu presudu povodom podnijetih žalbi, u smislu odredbe člana 379 stav 1 ZPP-a i razloga žalbi, ovaj sud je našao da je žalba tužioca djelimično osnovana, a žalba tužene neosnovana.

Prvostepena presuda donijeta je bez počinjenih bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz odredbe člana 367 stav 2 tačka 3, 7 i 12 ZPP-a, o kojima ovaj sud vodi računa po službenoj dužnosti na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Takođe, nema ni drugih bitnih povreda, a žalbom tužene se konkretno ni na jednu ne ukazuje. Naprotiv, presuda sadrži jasne i valjane razloge o odlučnim činjenicama koje ovaj sud prihvata i tuženu upućuje na iste.

Činjenično stanje u predmetnoj pravnoj stvari je potpuno i pravilno utvrđeno, međutim, materijalno pravo je pogrešno primijenjeno.

Predmet spora je zahtjev za naknade nematerijalne štete po osnovu pretrpljenih i budućih duševnih bolova zbog povrede prava ličnosti tužioca (ljudskih prava iz člana 2 i 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima i člana 28 stav 1, 2 i 3 Ustava Crne Gore) usled nedjelotvorne istrage i na ime pretrpljenog i budućeg straha zbog opasnosti od ponovnog pokušaja lišenja života, u ukupnom iznosu od 100.000,00 eura sa kamatom od presuđenja do isplate.

Iz činjenica utvrđenih u prvostepenom postupku proizilazi da je tužilac, dana 01.11.2007. godine, bio napadnut ispred svoje porodične kuće u Beranama, od strane dva nepoznata lica, kojom prilikom je zadobio teške tjelesne povrede, povodom kojeg napada je Više Državno tužilaštvo u Bijelom Polju donijelo Naredbu za sprovođenje istrage sa predlogom za primjenu mjere nadzora, zavedenu pod poslovnom oznakom Kti.br.20/14, dana 18.07.2014. godine, a ovo protiv okrivljenih Vladimira Labudovića i Ivana Asanovića zbog osnovane sumnje da su kao saizvršioци izvršili krivično djelo ubistvo u pokušaju iz člana 143 u vezi člana 20 Krivičnog zakonika CG (čime je istraga zvanično otvorena, a predkrivični postupak, imajući to u vidu trajao sedam godina), da je Naredbu o proširenju istrage Kti.br.20/14, dana 20.10.2014. godine, isto tužilaštvo donijelo protiv okrivljenog Dragana Labudovića, zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo podstrekavanje na izvršenje krivičnog djela ubistvo u pokušaju iz člana 143 u vezi člana 20 i člana 24 Krivičnog zakonika CG, te da je ovo tužilaštvo Naredbom Kti.br.20/14 od 28.10.2015. godine obustavilo istragu protiv okrivljenih jer ne postoje dokazi iz kojih proizilazi osnovana sumnja da su okrivljeni počinili krivična djela koja su im stavljena na teret. Dana 11.08.2013. godine izvršen je drugi napad na tužioca na način što je na njegovo motorno vozilo koje se nalazilo u dvorištu porodične kuće bačena eksplozivna naprava, nakon čega je, na osnovu procjene Agencije za nacionalnu bezbjednost, počev od 2014. godine tužiocu odobreno 24 časovno obezbjeđenje, koje je trajalo tri

godine, a ovo po navodima tužioca datih prilikom saslušanja u svojstvu parnične stranke.

Prvostepeni sud je djelimično usvojio tužbeni zahtjev, obavezujući tuženu da tužiocu na ime naknade nematerijalne štete po osnovu pretrpljenih i budućih duševnih bolova zbog povrede prava ličnosti usled nedjelotvorne istrage i pretrpljenog i budućeg straha zbog opasnosti od ponovnog pokušaja lišenja života, isplati iznos od 7.000,00 eura sa kamatom od presuđenja do isplate, odbijajući zahtjev za iznos od još 93.000,00 eura, uz zaključak da je propustima organa tužene, koji se ogledaju u vidu nesavjesno vođene istrage, koja se ima smatrati nedjelotvornom i neefikasnom, tužiocu povrijeđen psihički i fizički integritet, te da kod njega prisutan strah zbog opasnosti od ponovnog pokušaja lišenja života, vodeći računa o značaju povrijeđenih dobara i cilju kojem dosuđena naknada služi.

I po ocjeni ovoga suda, nasuprot žalbenim navodima tužene, prvostepeni sud je pravilno odlučio imajući u vidu osnov opredijeljenog tužbenog zahtjeva.

Odredbom člana 9 Ustava Crne Gore (Sužbeni list Crne Gore, broj 1/2007, Amandmani I do XVI – 38/2013-1) propisano je da potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drugačije od unutrašnjeg zakonodavstva, dok je odredbom člana 28 zajemčeno dostojanstvo i sigurnost čovjeka, nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava, te da niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju, te da se niko ne smije držti u ropstvu ili ropском položaju. Članom 2 stav 1 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Evropska Konvencija o ljudskim pravima, Evropska konvencija ili EKLJP) propisano je da je pravo na život svakog lica zaštićeno zakonom i da niko ne smije biti namjerno lišen života, osim prilikom izvršenja presude suda kojom je osuđen za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom, dok je odredbom člana 3 iste Konvencije propisano da niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju i kažnjavanju.

Naime, pravo na život, kao osnova svakog sistema za zaštitu ljudskih prava, predstavlja jednu od osnovnih odredbi Evropske Konvencija o ljudskim pravima, a cijenjena u vezi sa sadržinom citirane odredbe člana 3 iste Konvencije predstavlja jednu od osnovnih vrijednosti demokatskog društva, pri čemu je svrha sadržine citirane odredbe člana 2 stav 1 Konvencije zaštita pojedinca od nezakonitog oduzimanja života. U vezi sa sadržinom odredbe člana 1 Konvencije, kojom je propisano da Visoke strane ugovornice garantuju svakome u svojoj nadležnosti prava i slobode, određene u dijelu prava i slobode Konvencije, odredba člana 2 prećutno zahtijeva da država preduzme obavezu da istraži sve navode o nezakonitom oduzimanju ili pokušaju oduzimanja života. Dakle, procesni aspekt člana 2 Konvencije se u najvećoj mjeri svodi na zahtjev za sprovođenje djelotvorne službene istrage, kao pozitivnoj obavezi države da obezbijedi efikasnu implementaciju domaćih zakona koji štite pravo na život i osigura odgovornost lica odgovornih za povredu prava na život (Yasa protiv Turske, u kojem je zaključeno da državne vlasti nijesu propustile da zaštite život podnosioca prijave, ali jesu propustile da ispune procesnu obavezu iz člana 2 Konvencije, odnosno da sprovedu djelotvornu istragu kada je na njega ispaljeno osam metaka („100. (...)).

Žalbom tužene se bez osnova navodi da prvostepeni sud gubi iz vida da je ovdje tužilac u postupcima Osnovnog državnog tužilaštva u Beranama i Višeg državnog tužilaštva u Bijelom Polju imao status oštećenog lica. Neosnovanost ovih navoda cijeni ovaj sud s obzirom na činjenicu, kako to pravilno nalazi prvostepeni sud, da je tužilac pred VDT-om u Bijelom Polju tek posle sedam godina od dana prvog napada na njega, odnosno dana 17.07.2014. godine, saslušan u svojstvu svjedoka – oštećenog, a ovaj iskaz je evidentiran na zapisniku koji čini sastavni dio spisa predmeta poslovne oznake Kt.br.40/14, te da do tada nije imao zvaničan status svjedoka – oštećenog. Naime, za ukazati je da tužilac, osnovom dva napada na njega, saslušan osam puta, tek nakon sedam godina u svojstvu svjedoka – oštećenog, a saslušanja tužioca u svojstvu građanina u vezi obavještenja i informativnih razgovora su evidentirana u tri formirana predmeta i to: u predmet Višeg državnog tužilaštva u Bijelom Polju Kti.br.20/14 sačinjene su: Službena zabilješka o obavještenju prikupljenom od građanina, broj 03/1-4249/8 od 02.11.2007. godine, potom Službena zabilješka o obavještenju prikupljenom od građanina, broj 02/3-4249/7 od 02.11.2007. godine, Zapisnik VDT BP, Kt.br.20/14 od 17.07.2014. godine, o saslušanju svjedoka – oštećenog Tufika Softića (kada je, kako je već navedeno, prvi put saslušan u svojstvu oštećenog); u predmetu Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju Ktn.br.123/13 sačinjeni su: Zapisnik MUP-a Uprava policije CB Berane, 81 broj 03/1 od 12.08.2013. godine o obavještenju prikupljenom od građanina Tufika Softića, te Službena zabilješka MUP-a Uprava policije CB Berane, 81 broj 03/1-sl od 14.08.2013. godine, u vezi sa naknadnim informativnim razgovorom sa Tufikom Softićem i u predmetu Osnovnog državnog tužilaštva u Beranama Ktn.br.124/07 sačinjeni su: Zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina, dana 20.11.2007. godine, Zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina, dana 07.02.2008. godine i Službena zabilješka ODT Berane, Ktn.br.124/07 od 12.06.2014. godine, o razgovoru sa Tufikom Softićem.

Nadalje, žalbom tužene se ukazuje da prvostepeni sud daje ocjenu kvalifikacije rada državnog tužilaštva, cijeneći da je u njihovim radnjama bilo propusta i nesavjesnosti koji su doveli do povrede prava ličnosti tužioca, gubeći pri tom iz vida da je postupak vođen pred VDT-om u Bijelom Polju i obustavljen jer po stavu tužilaštva nijesu postojali dokazi da bi proizlazila osnovana sumnja da su okrivljeni obuhvaćeni u tom postupku učinili krivično djelo. Nasuprot ovim navodima, prvostepeni sud cijeni da je postupak vođen pred VDT-om u Bijelom Polju, na osnovu Naredbe da se sprovede istraga sa predlogom za primjenu mjera nadzora VDT-a u Bijelom Polju, Kt.br.20/14 od 18.07.2014. godine, protiv okrivljenih Vladimira Labudovića i Ivana Asanovića, zbog osnovane sumnje da su kao saizvršioци izvršili krivično djelo ubistvo u pokušaju iz člana 143 u vezi člana 20 KZ CG, te Naredbe o proširenju istrage VDT-a u Bijelom Polju, Kt.br.20/14 od 20.10.2014. godine, protiv okrivljenog Dragana Labudovića, zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo podstrekavanje na izvršenje krivičnog djela ubistvo u pokušaju iz člana 143 u vezi člana 20 i 24 KZ CG (podstrekao okrivljene Ivana Asanovića i Vladimira Labudovića da liše života Tufika Softića), kao i da je Naredbom VDT-a u Bijelom Polju, Kt.br.20/14 od 28.10.2015. godine, obustavljena istraga protiv okrivljenih, jer ne postoje dokazi iz kojih proizlazi osnovana sumnja da su okrivljeni počinili krivična djela. Navedeno nije bilo sporno, niti je moglo ostati nezapaženo, ali se pitanja od odlučnog značaja za osnovanost tužbenog zahtjeva odnose na postupanje tužene u odnosu na dužinu trajanja, preduzete radnje i njihovu efikasnost u fazi predkrivičnog postupka ili izviđaja (do 01.09.2011. godine po starom Zakonu o krivičnom postupku ova faza se nazivala

prekrivični postupak, a od tada izviđaj), pa i radnjama tužene nakon što je istraga otvorena, koja je trajala jednu godinu i tri mjeseca.

Žalbom tužene se navodi da je Naredba o obustavi istrage dostavljena advokatu oštećenog, da je oštećeni i ranije po zahtjevu izvršio uvid i kopiranje spisa, u kojem pravcu sud nije dao jasne razloge. Neosnovanost ovih žalbenih navoda proizilazi iz sadržine prvostepene odluke u kojoj je navedeno da je tužena dozvolila tužiocu da, dana 25.11.2015. godine, izvrši uvid u spise predmeta i da ih kopira, a da je punomoćniku tužioca tek nakon obraćanja Vrhovnom državnom tužiocu na dan isticanja roka za preuzimanje gonjenja (dana 02.12.2015. godine), odnosno podnošenja neposredne optužnice, omogućen pristup kompletnim spisima, a što proizilazi iz dostavljenih krivičnih spisa. Naime, sastavni dio spisa predmeta Višeg državnog tužilaštva u Bijelom Polju Kti.br.20/14 čine i zahtjev da se omogući uvid u spise predmeta upućen VDT-u u Bijelom Polju od strane Tufika Softića: od 04.05.2015. godine i od 06.11.2015. godine – konstatovano da je dana 27.11.2015. godine izvršen uvid u spise predmeta od strane Tufika Softića, a da su ovome predhodili zahtjevi za obavještenje o sprovođenju dokaznih radnji upućeni VDT-u u Bijelom Polju od strane Tufika Softića dana 20.05.2015. godine i 01.06.2015. godine, kao i molbe za organizvanje sastanka upućene ODT-u u Beranama, VDT-u u Bijelom Polju (19.06.2015. godine, 23.07.2015. godine i 31.08.2015. godine), te konačno Vrhovnom državnom tužiocu Crne Gore (22.07.2015. godine). Ipak, sve navedeno, po nalaženju ovoga suda, je bez uticaja na drugačiju odluku u ovoj pravnoj stvari, s obzirom da tužbeni zahtjev ima za osnov nedjelotvornu istragu, a žalbeni navodi se u ovom dijelu odnose na period nakon donošenja odluke o obustavljanju istrage.

U žalbi je navedeno da sud, iako se poziva na sudsku praksu, da ne treba da svaka istraga da bude nužno uspješna, gubi iz vida da ona treba u principu da bude takva da može da dovede do utvrđivanja činjenica predmeta, i ako se ispostavi da su navodi tačni, da dovede do identifikovanja i kažnjavanja odgovornih (Mikheyev protiv Rusije).

Po nalaženju ovoga suda vremenska nadležnost je striktno ograničena na procesne radnje koje su ili moraju biti sprovedene, a koje nijesu ispoštovane u odnosu na napad na tužioca (koji se dogodio dana 01.11.2007. godine), s obzirom na činjenicu da je predkrivični postupak (izviđaj) trajao gotovo 7 godina, odnosno počev od 01.11.2007. godine do 18.07.2014. godine, od čega u periodu od 5 godina i 6 mjeseci policija i tužilaštvo nijesu preduzimali nikakve radnje, a ovo u periodu od 03.03.2008. godine do 15.08.2013. godine. Nikakve mjerodavne aktivnosti nijesu preduzimate ni u određenom periodu nakon donošenja Naredbe da se sprovede istraga, a ovo u periodu od 20.10.2014. godine do 01.04.2015. godine i od 02.04.2015. godine do 28.10.2015. godine, kada je istraga obustavljena. Činjenica je da je suštinska veza između događaja koji pokreće procesne obaveze na osnovu odredbe člana 2 Konvencije i dana 18.07.2014. godine, kao dana kada je donijeta Naredba da se sprovede istraga, prvenstveno defnisana vremenskim razmakom između spornog događaja (napada na tužioca dana 01.11.2007. godine) i dana otvaranja istrage, koji moraju biti razvojeni samo razumno kratkim protokom vremena, što se u konkretnom ne može potvrditi. Da, činjenica je da ne treba svaka istraga da bude nužno uspješna, na šta upućuje i praksa Evrpskog suda, kako je to i navedeno u prvostepenoj odluci i žalbi tužene, ali mora biti efikasna u cilju ispunjenja legitimnih očekivanja da će dovesti do utvrđivanja činjenica predmeta, što ni kojem slučaju ne podrazmijeva nepreduzimanja radnji u periodu od 5 godina i 6 mjeseci i ne

oprvdava ovakvo postupanje tužene (policije i tužilaštva). S tim u vezi obaveza države, ovdje tužene, nije obaveza rezultata već sredstava, odnosno da istraga bude temeljna i da organi vlasti preduzmu sve razumne mjere koje im stoje na raspolaganju da obezbijede dokaze o spornom događaju. Tužena nije dokazala da je ispunila ovu svoju obavezu.

Ovaj sud podsjeća i da, iako može biti izuzetaka koji opravdavaju specifične okolnosti svakog pojedinačnog predmeta, djelotvornost preduzetih radnji se procjenjuje u odnosu na datum kada je prijava podnijeta.

Naime, za ukazati je da Osnovni državni tužilac u Beranama nije odmah nakon događaja dao naredbu da policija izvrši blokadu grada kako bi se spriječilo bjekstvo izvršilaca i pomagača, na šta ga je obavezivala odredba člana 243 stav 2 u vezi člana 230 stav 1 i 2 Zakonika o krivičnom postupku (Službeni list RCG, broj 47/06), koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spornog događaja, kao što je propustio da, u skladu sa sadržinom navedene odredbe ZKP-a obezbijedi da odmah budu saslušana lica koja je tužilac prilikom sačinjavanja prve Službene zabilješka o obavještenju prikupljenom od građanina, od 02.11.2007. godine, označio kao lica koja su mu prijetila i to prvi put Nikola Božović i Kile Raičević i drugi put Miki Vuković i Dragan Labudović, što je ponovio i prilikom sačinjavanja druge Službene zabilješke sačinjene istoga dana. Sa navedenim u vezi u odnosu na Nikolu Božovića sačinjen je samo Izvještaj o poligrafskom ispitivanju i to dana 10.09.2013. godine, dakle, nakon šest godina od dana prvog napada na tužioca, Kile Raičević nije nikada saslušan, Miki Vuković je samo saslušan u svojstvu građanina što je konstatovano Zapisnikom o obavještenju prikupljenom od građanina, od 02.11.2007. godine, a tek dana 04.09.2013. godine, skoro nakon šest godina od napada, MUP-a Uprava policije CB Berane uputilo je zahtjev, 81 broj 5051 ODT za prikupljanje obavještenja od lica Dragana Labudovića, da je akt MUP-a UP CB Berane upućen ODT-U u Beranama, 13.01.2014. godine, u vezi pružanja međunarodne pravne pomoći (vezano za lica: Dragan Labudović i Boris Laban), da je sačinjen Poseban izvještaj, 81 broj 03/1-4986 od 16.07.2014. godine, MUP-a UP CB Berane podnijet VDT-u u BP, veza: krivična prijava protiv NN lica, protiv Dragana Labudovića zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo podstrekavanje iz člana 24 stav 1 u sticaju sa krivičnim djelom ubistvo u pokušaju iz člana 143 u vezi člana 20 KZ CG, te Zamolnica VDT BP, Kti.br.20/14 od 05.08.2014. godine, Specijalnom tužilaštvu za organizovani kriminal Republike Srbije, radi saslušanja okrivljenog Dragana Labudovića, da je dostavljen Zapisnik Tužilaštva za organizovani kriminal Republike Srbije, od 17.09.2014. godine, o saslušanju okrivljenog Dragana Labudovića, nakon čega je donijeta Naredba o proširenju istrage VDT Bijelo Polje, Kt.br.20/14 od 20.10.2014. godine, protiv okrivljenog Dragana Labudovića, te obustavljena istraga protiv ovog lica dana 28.10.2015. godine. Dakle, tužena nije postupila na način kako je bila u obavezi sa predhodno navedenim odredbama ZKP-a, a ovo, prvenstveno, u odnosu na vrijeme preduzimanja navedenih radnji.

Nadalje, tek 6 godina od pronalaska bejzbol palica, odnosno 2013. godine, urađena je DNK analiza iste i upoređenje sa DNK profilom tužioca, a ovo opisano u Izvještaju o hemijskoj analizi Forenzičkog centra DG, od 28.08.2013. godine i Izvještaju o hemijskoj analizi Forenzičkog centra DG, od 02.09.2013. godine, dok je Naredbom VDT-a u Bijelom Polju, Kt.br.20/14 od 12.11.2014. godine, dakle nakon sedam godina, određeno vještačenje od strane vještaka za oblast biološko DNK-a

ispitivanja, na osnovu uzetog brisa Ivana Asanovića i Vladimira Labudovića sa dvije drvene bejzbol palice, te dat Izvještaj o DNK vještačenju, broj 2516-2583/2013 od 01.12.2014. godine MUP UP Forenzički centar, a dat je i Izvještaj o hemijskoj analizi Forenzičkog centra DG, od 05.09.2013. godine i 16.09.2013. godine, u odnosu na prisustvo eksplozivne materije (u vezi drugog napada na tužioca). Na način kako je navedeno postupanje tužene, opet, ukazuje da nije bilo u skladu sa obavezom iz odredbe člana 230 ZKP-a, s obzirom da je sadržina ove odredbe upućivala na preduzimanje potrebnih mjera da se pronađe učinilac krivičnog djela, da se učinilac ili saučesnik ne sakrije ili ne pobjegne, da se otkriju i obezbijede tragovi krivičnog djela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz, kao i da prikupe sva obavještenja koja bi mogla biti od koristi za uspješno vođenje krivičnog postupka, a preuzimanje opisanih radnji od strane tužene nakon pet, šest ili sedam godina ostavilo je malu vjerovatnoću da se pronađe učinilac krivičnog djela, da se spriječi da se učinilac ili saučesnik ne sakrije ili ne pobjegne, da se otkriju i obezbijede tragovi krivičnog djela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz i slično. U ovom smislu za ukazati je da protok vremena neizbježno umanjuje količinu i kvalitet raspoloživih dokaza i postavlja pitanje dobre vjere u napore za sprovođenje istrage, a sam protok vremena je odgovoran za umanjene mogućnosti da istraga bude uspješno okončana.

Sve navedeno upućuje na zaključak da svaki nedostatak u istrazi koji umanjuje mogućnost utvrđivanja okolnosti predmeta ili odgovornih osoba rizikuje odstupanje od zahtijevanih standarda efikasnosti (El-Masri protiv Republike Makedonije (VV), broj 3963/09, stav 183), a nije sporno da mogu postojati prepreke ili poteškoće koje sprečavaju napredovanje istrage u određenoj situaciji, ali brzo reagovanje organa koji ispituju navode povrede prava na život generalno se smatraju suštinskim u održavanju povjerenja javnosti da se oni pridržavaju vladavine prava i da sprečavaju svaku pojavu dosluha sa nezakonitim djelima ili njihovu toleranciju (Hemsworth protiv Ujedinjenog Kraljevstva, broj 58559/09, stav 69).

Ovdje je za ukazati da je tužena je u periodu od 01.11.2007. godine do 03.03.2008. godine, periodu od četiri mjeseca (nakon čega u periodu od 5 godina i 6 mjeseci policija i tužilaštvo nijesu preduzimali nikakve radnje), preduzela neke radnje - u spisima predmeta Višeg državnog tužilaštva u Bijelom Polju Kti.br.20/14 nalaze se dvije Službene zabilješke o obavještenju prikupljenom od građanina (ovdje tužioca), dana 02.11.2007. godine i dokaz o provedenom sudsko-medicinskom vještačenju povreda Tufika Softića, dana 16.12.2007. godine, nadalje, sastavni dio spisa predmeta Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju, Ktn.br.123/13 čini Zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina Miloša Vukovića, od 02.11.2007. godine, a sastavni dio spisa predmeta Osnovnog državnog tužilaštva u Beranama, Ktn.br.124/07 čine: Zapisnik o uviđaju MUP-a Uprava policije CB Berane, broj 03/1-4249/1 od 01.11.2007. godine (povodom napada na Tufika Softića), Službena zabilješka MUP-a UP CB Berane o obavještenju prikupljenom od lica Safeta Softića, od 01.11.2007. godine, Zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanin i to: Radosava Bakića, Radovana Joksimovića, Milice Novović i Gorana Kneževića, od 02.11.2007. godine, Izvještaj o poligrafskom ispitivanju, od 03, 04 i 05.11.2007. godine, velikog broja lica, Zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina Sanele Ramadanović, od 05.11.2007. godine, te dva Zapisnika o obavještenju prikupljenom od tužioca, od 20.11.2007. godine i 07.02.2008. godine.

Dalje, u žalbi je navedeno da je tužilaštvo, shodno odredbi člana 134 Ustava Crne Gore, ustrojeno kao jedinstven i samostalan državni organ, koja nezavisnost i

samostalnost nije apsolutna, s obzirom da je Zakonom o državnom tužilaštvu uređena pravila vršenja od strane nadležnih organa zakonitosti njihovog rada, što po mišljenju tužene isključuje da sud u građanskim postupcima preispituje rad i postupanje državnog tužioca, u kojem pravcu pogrešno tumači presudu Evropskog suda za ljudska prava. Neosnovanost ovih navoda proizilazi iz činjenice da, ni prvostepeni, a ni ovaj sud, odlučujući na navedeni način, ne utiču na pravo koje je tužilaštvu, shodno odredbi člana 134 Ustava Crne Gore, dato kao jedinstvenom i samostalnom državnom organu, već samo u skladu sa sadržinom Konvencije i Ustava Crne Gore, a shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava, cijene da li su radnje tužene činile osnov za dosuđenje naknade usled pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede prava ličnosti tužioca. Ovdje valja ukazati i da se u spisima predmeta Višeg državnog tužilaštva u Bijelom Polju, Kti.br.20/14 nalazi Dopis Vlade CG Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistva novinara i napada na imovinu medija, broj 26 od 06.04.2015. godine, upućen Vrhovnom Državnom Tužiocu, radi dostavljanja podataka da li je vršena analiza ili procjena zbog čega istrage u slučajevima Tufika Softića, D.J. i M.S. traju duži vremenski period, te da li je nadležna služba u okviru tužilaštva utvrđivala da li je bilo propusta u navedenim istragama i da li je neko zbog toga snosio bilo kakvu vrstu odgovornosti, u kojem smislu je dato izjašnjenje VDT-a u BP Vrhovnom državnom tužiocu CG, Kti.br.20/14 od 28.04.2015. godine, o preuzetim radnjama, dana 24.06.2015. godine.

Konačno, u žalbi tužene je navedeno da je odluka kontradiktorna nalazu vještaka medicinske struke, koji konstatuje da pretrpljeni strah nije ostavio trajne posledice na psihički život tužioca. Neosnovanost ovih navoda, kako to pravilno nalazi prvostepeni sud, utvrđena je iz iskaza tužioca datog u svojstvu parnične stranke, a potvrđena nalazom i mišljenjem, te izjašnjenjem vještaka medicinske struke – neuropsihijatra. Naime, tužilac u dužem vremenskom periodu doživljava strah na mjestima gdje može susresti osobe koje su nad njim izvršile fizičko nasilje, te da kod tužioca postoji realan strah sa stresogenim događajima u vidu nasilja, podmetanja bombi, kao i strah sa susretanjem osoba iz kriminalnog miljea, te da pretrpljeni strah nije ostavio trajne posledice na psihički život tužioca, ali je narušio njegovu duševnu ravnotežu. Dakle, bez obzira na činjenicu da pretrpljeni strah nije ostavio trajne posledice na psihički život tužioca, isti je narušio njegovu duševnu ravnotežu, a bio je takvog inteziteta i trajanja da opravdava stav suda o osnovanosti zahtjeva za naknadu s obzirom na ovo trpljenje, u kojem dijelu obrazloženje prvostepene odluke je dato shodno nalazu vještaka medicinske struke, te nije kontradiktorno istom.

Minimalni standardi u pogledu djelotvornosti istrage uključuju zahtjeve da ona mora biti nezavisna, nepristrasna, temeljna, brza i podvrgnuta kontroli javnosti (Maslov i Nalbandov protiv Rusije, stav 91 i Mesut Deniz protiv Turske, stav 52), a prema stavu Evropskog suda da bi se istraga mogla smatrati efikasnom u smislu odredbe člana 2 Konvencije moraju tokom istrage biti utvrđene sve relevantne činjenice, te, kada je to moguće, ona mora dovesti do identifikacije i kažnjavanja počinitelja. Nadležni državni organi moraju preduzeti sve razumne mjere putem kojih će pribaviti i osigurati dokaze u svakom pojedinačnom slučaju, a zaključci istrage, koja mora biti sprovedena pravovremeno i ažurno, moraju biti utemeljeni na objektivnoj i temeljnoj analizi predmeta.

Period koji se uzima u razmatranje je započeo 01.11.2007. godine i okončan je 28.10.2015. godine, a napadnuti postupci su, stoga, trajali sedam godina, jedanaest

mjeseci i dvadesetosam dana, pred Upravom policije, Osnovnim državnim tužilaštvom i Višim državnim tužilaštvom i okončani Naredbom VDT-a kojom je istraga obustavljena. Ovaj sud smatra, kako to pravilno nalazi prvostepeni sud, da je u konkretnom u vezi sa postupcima koji su pokrenuti da bi se rasvijetlile okolnosti napada na tužioca, dužina trajanja postupka snažan pokazatelj da su postupci imali nedostatke do mjere ustanovljavanja povreda procesnih obaveza tužene na osnovu Konvencije, s obzirom da tužena nije pružila uvjerljive i vjerovatne razloge da opravda tok postupka kakav je predhodno opisan. Dakle, tužena nije opravdala dužinu trajanja postupka.

Razumnost dužine trajanja postupka mora biti procijenjena u svijetlu okolnosti slučaja i u odnosu na kompleksnost predmeta. Ipak, kompleksnost predmeta, kao ni okolnosti slučaja, s obzirom na predhodno ukazano ne opravdavaju dužinu trajanja postupka, a tužena nije dostavila objašnjenje, niti dala komentare po tom pitanju, sa kojeg razloga, imajući u vidu provedene dokaze i sudsku praksu po ovom pitanju, ovaj sud smatra da je, zbog nedostatka bilo kakvog opravdanja, dužina trajanja postupka od skoro osam godina na tri nivoa nadležnosti, bila prekomjerna i da nije ispunila zahtjev "razumnog vremena". Naime, shodno stavu Evropskog suda, obaveza sprovođenja temeljne i detaljne istrage znači da nadležni istražni organi moraju uvijek da preduzmu sve razumne mjere da obezbijede dokaze u vezi spornog događaja, uključujući iskaze svjedoka i forenzičke dokaze, a svaki nedostatak u istrazi koji umanjuje šanse da se ustanovi uzrok povrede ili identitet odgovornih osoba može dovesti do ovoga standarda. U konkretnom, o čemu je predhodno bilo riječi forenzički dokazi su provedeni nakon šest-sedam godina od učinjenog napada, a u prvih šest godina od prvog napada na tužioca prikupljena su obavještenja, osim od tužioca, od još sedam građana i to: Miloša Vukovića, Safeta Softića, Radosava Bakića, Radovana Joksimovića, Milice Novović, Gorana Kneževića i Sanele Ramadanović, od kojih je samo jedno lice (Miloš Vuković) od četiri lica koja su od strane tužioca navedena kao lica koja su mu prijetila, sve ovo bez određenog pomaka u cilju otkrivanja izvršilaca ili pomagača napada na tužioca. Ni dokazi provedeni nakon navedenih i nakon dugog perioda pasivnosti tužene, nijesu doveli do relevantnih činjenica bitnih za otkrivanje izvršilaca napada na tužioca.

Sve prehodno ukazuje da istraga nije bila adekvatna, nije preduzeta bez odlaganja i nije vođena razumnom brzinom, a posebno je za ukazati da se period potpune neaktivnosti (5 godina i 6 mjeseci, te kraći periodi nakon toga) čini nerazumnim bez obzira na okolnosti slučaja i kompleksnost predmeta, što sve upućuje na zaključak da tužena nije provela odgovarajuću i djelotvornu istragu u vezi s napadom na tužioca (prvim i drugim napadom) i nije pružila dokaze da opravda takav tok postupka.

Naime, tužena nije težili da argumentima ukaže na, eventualne, okolnosti slučaja kojima bi opravdala postupanje svojih organa (policije i tužilaštva), već i po mišljenju ovog suda, kako to pravilno utvrđuje i prvostepeni sud, sadržina dostavljenih spisa i provedenih dokaza potvrđuje zaključak da su tužiocu na način na koji je postupala tužena povrijeđena prava ličnosti usled nedjelotvorne istrage, kao i da je zbog opisanog ponašanja i nepreduzimanja adekvatnih aktivnosti od strane ovih organa tužilac trpio i trpi strah zbog opasnosti od ponovnog pokušaja lišenja života, sve u stepenu koji opravdava dosuđenje novčane naknade.

Ovaj sud je, takođe, imao u vidu da obavezivanje tužene na naknadu štete ne predstavlja preispitivanje rada i postupanja državnog tužioca na način kako to tužena

ukazuje u žalbi. Naime, postupanje tužene povlači za sobom dužnost i odgovornost, koje mogu biti podvrgnute određenim formalnostima, uslovima, ograničenjima, ili sankcijama koje su propisane zakonom, a u cilju zaštite interesa pojedinaca.

Kod navedenog stanja stvari pravilno nalazi prvostepeni sud da u konkretnom slučaju postoji osnov da se tužiocu dosudi naknada nematerijalne štete, a odgovornost države temelji se na odredbi člana 166 stav 1 ZOO-a, kojom je propisana odgovornost pravnog lica za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija, a u vezi odredbi člana 148, člana 149 i člana 152 stav 2 ZOO-a.

Prilikom odmjeravanja visine naknade štete prvostepeni sud je utvrdio da je tužilac trpio duševne bolove usled nedjelotvornosti istrage, čija dužina i intezitet bolova opravdavaju dosuđivanje naknade nematerijalne štete, posebno cijeneći dužinu trajanja istrage povodom izvršenih krivičnih djela i pretrpljeni i budući strah zbog opasnosti od ponovnog pokušaja lišenja života, jer napadači i nalogodavci napada nisu pronađeni.

Međutim, po ocjeni ovog suda, dosuđeni novčani iznos ne predstavlja zadovoljavajuću satisfakciju za tužioca, koji će mu pomoći da uspostavi psihičku i emocionalnu ravnotežu, koja mu je narušena trpljenjem duševnog bola i straha. Naime, kako se to osnovano ukazuje žalbom tužioca, uz pozivanje na praksu Evropskog suda za ljudska prava u ovim slučajevima, a imajući u vidu okolnosti slučaja i činjenicu da je kršenje prava tužioca proizvelo posledice koje su, kroz pretrpljeni strah, narušile njegovu duševnu ravnotežu, te da se kod tužioca registruju dominantni klinički simptomi i stresogene reakcije tj. postraumatski stresni poremećaj sa poremećajem prilagođavanja, sa simptomima stanja ankioznosti, depresivnog raspoloženja, gubitka samopouzdanja, poremećaja sna, opravdava dosuđenje naknade u većem iznosu od iznosa dosuđenog prvostepenom presudom. Dakle, pravilna primjena materijalnog prava, uz ovlašćenja suda, koja su mu data shodno odredbi člana 220 ZPP-a, te praksu Evropskog suda za ljudska prava, shodno kojoj naknada nematerijalne štete treba da predstavlja razuman odnos proporcionalnosti između jačine povrijeđenog dobra i pretrpljene štete, po nalaženju ovoga suda upućivala je na usvajanje tužbenog zahtjeva u većem iznosu od iznosa dosuđenog prvostepenom presudom.

Zbog toga je ovaj sud preinačio pobijanu presudu i tužiocu dosudio naknadu nematerijalne štete u ukupnom iznosu od 12.000,00 eura, nalazeći da je ova naknada adekvatna i da predstavlja dovoljnu satisfakciju za tužioca, te da, imajući u vidu sve što je navedeno, dosuđivanje naknade u većem iznosu ne bi odgovaralo svrsi ove naknade.

Preostali traženi iznos za navedene vidove nematerijalne štete od još 88.000,00 eura, je neosnovan, jer pogoduje težnjama koje su nespojive sa prirodom i svrhom dosuđenja nematerijalne štete, zbog čega je taj dio tužbenog zahtjeva odbijen kao neosnovan.

Odlučujući na navedeni način ovaj sud je, kako je navedeno, imao u vidu praksu Evropskog suda za ljudska prava.

Kako je ovaj sud preinačio prvostepenu presudu, to je shodno odredbi člana 163 stav 2 ZPP-a, polazeći od uspjeha tužioca u sporu, shodno odredbi člana 152 stav 2 ZPP-a, tužiocu dosudio troškove postupka u iznosu od 461,36 eura. Navedeni troškovi se odnose na ime sastava tužbe u iznosu od 300,00 eura, na ime zastupanja na četiri održane rasprave u iznosu od po 300,00 eura, te na ime sastava žalbe u iznosu od 300,00 eura (s obzirom da je djelimično uspio u postupku po pravnom lijeku) – što čini iznos od 1.800,00 eura. Navedeni iznos je umanjen shodno uspjehu u sporu od 12 %, te dobijen iznos od 216,00 eura, koji iznos je uvećan po osnovu PDV-a za 21 %, što čini iznos od 45,36 €, te po osnovu troškova vještačenja u iznosu od 200,00 eura, pa je obavezao tuženu da naknadi tužiocu troškove postupka u ukupnom iznosu od 461,36 eura.

Odluka o troškovima zasnovana je na odredbi člana 152, 153 i 161 ZPP-a. Prilikom odlučivanja koje će troškove naknaditi tužiocu sud je uzeo u obzir samo one troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice, shodno odredbi člana 153 stav 1 ZPP-a. Troškovi su obračunati shodno važećoj tarifi objavljenoj u Službenom listu CG broj 79/17 od 29.11.2017. godine.

Polazeći od svega naprijed navedenog, ovaj sud kao drugostepeni je odbio žalbu tužene, a usvojio žalbu tužioca i prvostepenu presudu preinačio na način naveden u izreci.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu člana 387 stav 1 tačka 4 ZPP-a, odlučeno je kao u izreci.

VIŠI SUD U PODGORICI
dana, 08.06.2018. godine

PREDSJEDNIK VIJEĆA - SUDIJA
Nenad Otašević s.r.

Tačnost otpisivanja ovjerava
namještenik suda

